

povsod in vselej kaže, da mu je res na tem ležeče, da otroci v dobrem napredujejo. Učitelj naj bo v vsem pravi oče ne-skušeni mladini. Odgojnik naj se tako obnaša, da otroci sami spoznajo, da so mu dolžni čast in spoštovanje. V šoli, kakor tudi zunaj šole, pri poduku in molitvi naj bode učitelj učencem naj lepši zgled, v katerem se strinjajo vse lastnosti, ktere on tirja od učencev. Prijazen, priljuden, ljubeznjiv in vesel naj bode z mladino, in naj se popolnoma poniža do otroških serc; naj se včasi tudi igra in zabava z njimi; kajti po tem takem mu bodo radi zaupali in ga zvesto ljubili; vendar naj pa se vedno varuje, da ne prestopi meje, da ga namreč otroci vedno spoštujejo in iz pravega straha vbogajo. Učitelj naj bode z vsemi učenci enako prijazen in pravičen; on ne sme od svojih otrok koj hudo misliti in nezaupnost do svojih učencev v sercu gojiti. Učitelj naj kaznuje, pa tudi hvali še le potem, ko se na tanko prepriča in tudi pozvé vir ali vzrok otroškega djanja. Previdni učitelj drugače graja napake, ki prihajajo iz mladostne lahkomišelnosti, nevednosti in prenačlenja in drugače grehe, ki izvirajo iz hudobije in spačenosti. Sploh pa naj učitelj ne graja, ne kaznuje pa tudi ne hvali prepogostoma. Pri vsem tem naj bode učitelj varčen, pa gotov. Po tej poti se otroci kmali prepričajo, da jih učitelj res ljubi, ter so mu vdani. Ljubezen pa, ki si jo učitelj pridobuje z enostranskim ravnanjem t. j. s tem, da se vdaja otroškim termam, ni prava, in tudi ne sega v otroška serca; marveč otroci zgubé spoštovanje do učitelja, in ga vedno manj čislajo. Drugič je pa tudi sredstvo, po katerem učitelj misli svoj namen doseči, pregrešen in nespodoben. Vidi se, da učitelj le takrat na tanko spolnuje svoje dolžnosti, ako so mu nježna otroška serca mlade rastlinice, ktere skerbno varuje in goji, da mu prirastejo krasna drevesa, od katerih pričakuje domovina in država, cerkev in družina naj lepšega sadja.

(Konec prih.)

Stari in mladi Slovenec.

Pivūkū.

O. Pivūkū qui bibi potest; nepivūko more.

S. Pivīnū je pa kar pitij potui aptus; cf. čes. pici.

Pillnostī.

O. Diligentia, e pol., uti videtur; pillnū limae similis.

S. Pa tudi eximius je pilnŭ, čes. pile studium, piliti t. j. pridno delati, piliti se marljiv biti; polj. pilny.

Plavati.

O. Kar novoslovenski sedaj, je pomenil glagol i nekdaŭ: navigare, natare.

S. Plavati slovesy abundare, pravite, in jako oblacy plavajutŭ, vagari, errare. Sicer pa se mi zdijo prijetne stsl. oblike: plavatelj - nica, plavateljstvo, plavalište; plavivi hodiv vagus.

O. Plaviti facere ut fluat, natet; — se navigare.

S. Nsl. sveča se plaví; plavež, plavž schmelzofen; plavček; plaví f. navis, si plavími; nsl. rates; most na vodi; plavnik kleiner boding, plavnica schaufel um das wasser aus dem kahn zu schöpfen; plavístvo navigatio, — stvovati narigare.

O. Korenika je plu—; pluti plovā-veši i pluja-ješi fluere, navigare, plutiye fluxus, navigatio, plovíci nauta; cf. plyti, plyvati; plytostŭ fluidum esse, plytŭkŭ tenuis seicht.

S. Pluti je nsl. natare, volare: divji petelin pluje; podpluti: kjer kri podpluje; kri podpluta, rasplunoti se diffluere; preplutje; plavut f. flossfeder, plovči kamen pumex, plitva floss, kieme, plovec nauta (cf. krovec); scr. plu natare, nave vehi, fluctuare, gr. πλν, lat. plu. — Nasprot pa je pljuti stsl. spuere, plivati, pljunati itd. Toraj ne vpljiv ali celó upljiv (Einfluss), ampak vpliv (upliv je Abfluss, upljiv Abschaum).

Pladine — planošti.

O. Pladine n. p. na - dne, - dnu, ví - dnê; pladínina, - nije meridies, pladínovati meridiari, prandere, pladínŭ meridiei, australis; planošti f. media nox.

S. Nsl. poldne ili poldan i polnoč; bulg. pladne, quod f. esse dicit cank. pladnuva; na pladne; jedŭt, to jest pladnuvŭt: est vero pladine, quod vost. adv. esse putat, idem ac polodine.

Plakati.

O. Plakati - čā - česi flere, - se lugere, plorare, gr. πλᾱγ pro πλᾱκ lat. plaga, plangere.

S. Plakajo i se plakajo Slovenci že sploh; skoraj jim rabilo bode tudi plačí m. fletus (rad plak suff. jŭ), plačínŭ, plačívŭ, -ivo, plačévŭnŭ p. — vno vrême, pêsŭ - vna, - nica flens itd. — Kolikor že se vjema s tem plakati - čā - česi, - knŭti, — plaskati eluere, abluere, nsl. o - s - plakniti croat. splahnuti (cf. plati haurire, prati lavare).

Planati se.

O. Planā se comburi, rad. pl - pla, gr. *πρα, προη*, cf. plamenī, polēti, pepelū pro popelū, palati; nsl. plasati potenter ardere et planiti (planoti na koga) irruere.

S. Plamī, plamy m. gen. — mene je flamma, rokus; plapolanije n. flammare, plopolati — laja iactari, excitari (česk. plápol, - ati), plapolínikū ardens; stsl. polēti - lja - liši uri, ardere; pepelū cinis, - liti se in cinerem verti; palati ardere, paleži m. rokus, nsl. seng: palež je na grozdje padel, je turšico vzeli; paliti urere cf. palinka brandwein; stsl. plasa f. zona p. plasu srédnjuju (plaska Landstrich).

O. Temu nasprot je iz pl - polū: platī m. latus, — f. pars; platič die hälftē des baumstammes, platiti kolo, platišče ali lok na kolesu felge, platnica leiste, platnice nožne manubrium; palica virga, fustis, paličije virgae, paličnikū lictor; polēno - nice segmentum e ligno scisso, polēninica rokus; adde plaha segmentum, plašije assulae (terščice).

Plodū.

O. Semen, fructus, ploditi fructificare, plodovitū, plodīnū fecundus, plodīstvo fecunditas. Cognatum est cum plemē (pl - plūnū) et cum scr. phala fructus; rad. fortasse pl. scr. phal fructum ferre.

S. Slovenci govorimo in pisarimo za plod preradi sa d, kar je stsl. planta, herba, hortus, sadovije plantae, pomaria, sadari hortulanus.

Ploskū.

O. Ploskū adj. latus p. brada ploska, iestī ploskomī licemī, ploskolicī latam habens faciem, plosknū; ploča saxum, stilus, forum; plotište forum et ploštadi platea, na pr. ulice i ploštadi (th. ploskū suff. jadi); cf. ahd. flah gr. *πλαξ* lat. planca, pla - nus, placenta: s in linguis slav., uti saepius, addito.

S. Nsl. tudi plosnat, ploščnat, česk. ploský; ploska Fläche, plaščad (cf. plastū tortum, plastje laubbuschen) za ploščad; ploša Platte, plošica Schiefertafel, ploča Klinge itd.

Plēniti.

O. Plēnjati, - novati - stvovati captivum abducere, lucrari, praedari, devastare; plēnū m. praeda, spolia; plēnica tudi catena, plēnīnikū captivus (planik).

S. I nsl. je pleniti populari, extirpare, grassari; pa tudi pleniti implere, plenjati p. žito plenja letos ali je polno, stsl. plünū plenus, pol. plenny fertilis; plēn m. exuviae.

Šolske stvari.

Iz številstva. Kako se otroci vadijo šteti. Dve. Pokaži mi roko! Koliko rok kažeš? Pokaži mi še eno roko! Koliko imaš sedaj rok? Koliko rok ima vsaki iz med vas? (Ravno tako naj se prša po očeh, licih, ušesih i. t. d.) Kaj imate na životu po dvakrat?

Tone, pojdi sim k mizi! Koliko dečkov imam pri mizi? France pojdi tudi ti sim! Koliko jih sedaj tù stoji? (Ravno tako naj učitelj govori o dveh perstih, knjigah, tablicah, certalnikih itd.)

Koliko konj ali volov vpregajo navadno pred oralo? Koliko rogov ima vol? Po koliko nog imajo tičf?

Naredi na tablo eno čerto, potem pa še eno zraven; koliko jih je? Tù denem na mizo eno jabelko, potem še eno zraven; koliki jabelk imam na mizi? Koliko je ena pa še ena? Kedar štejemo, rečemo: ena, dve. Kaj je več ena, ali dve? Če štejemo naprej, kaj rečemo naj pred, kaj pa potem? Reci večje število pred, potem se le malo! Štej nazaj!

Tù na tablo naredim en križec in še en križec; koliko križcev je sedaj tù? Recite: En križec in en križec sta dva križca i. t. d. Kratko se reče: Ena in ena ste dve.

Koliko perstov vam kažem? (dva.) Koliko je to perstov? Ako pa en perst pripognem in skrijem, ali sedaj še vidite dva persta? Koliko perstov sem skrìl? Koliko perstov še ostane, če od dveh enega skrijem? Reče se: Ena od ene ostane ena.

Tù pri meni sta dva dečka; če gre eden nazaj, koliko jih je še tù? Rečemo tudi: Dva, manj eden, ostane eden.

Tù na mizi imam dve jabelki, pa obe denem zopet nazaj v žep; koliko jih ostane na mizi? Reče se: Ena od ene ostane nič. Koliko tedaj ostane, če od dveh dve vzamem? Če od dveh samo eno vzamem? Če od ene eno vzamem? Tù vam pokažem zopet dve jabelki in ji denem terdo vkup; koliko jih je? Sedaj pa te dve jabelki denem vsak sebi; iz koliko jabelk ste bili tedaj narejeni dve jabelki? Reče se: Dve jabelki ste iz ene in še ene; — ali: število dve je iz ene in še ene. Pravimo tudi: Dvakrat ena je dve. Ako pa bi si dva dečka razdelila dve jabelki, koliko jih dobí eden? Reče se: Če se dve deli v dva dela, dobí vsak eno. Tone ima dve peresi, ti pa le eno; koliko jih ima prvi več kot drugi, in koliko jih ima drugi manj kot prvi? Neródna Liza je včera ubila kozarec, danes pa zopet enega; koliko jih je že ubila? Ti si imel en sold, oče pa ti dajó še enega; koliko jih imaš? Pred hišo ste stali dve lipi, pa pride hud vihar in eno podére; koliko lip je še pred hišo? Ti si imel dva solda, pa si enega dal revežu; koliko jih imaš še? Jožef je lovil ribe in vjel dvakrat vselej eno ribo; koliko jih je vjel?